

Отримано: 21 вересня 2018 р.

Прорецензовано: 5 жовтня 2018 р.

Прийнято до друку: 6 жовтня 2018 р.

e-mail: myroslavakhymynets@ukr.net

DOI: 10.25264/2519-2558-2018-3(71)-125-129

Химинець М. Д. Метафоризація концепту *Америка* в сучасних українськомовних газетних текстах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острогор : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 3(71), вересень. С. 125–129.

УДК 811.161.2'373.612.2

Химинець Мирослава Дмитрівна,
кандидат філологічних наук, Ужгородський національний університет

МЕТАФОРИЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ АМЕРИКА В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ГАЗЕТНИХ ТЕКСТАХ

У статті досліджується роль концептуальної метафори в актуалізації концепту АМЕРИКА в українськомовних газетних текстах. Зокрема, розглянуто три фрейми – «Ментальні та психічні ознаки», «Емоційні ознаки» та «Мовленнєві ознаки», які разом із іншими формують метафоричну модель «АМЕРИКА – це ЛЮДИНА». Авторка робить висновок, що використання антропоморфної метафори в описі США відіграє важливу роль в об'єктивізації образних ознак досліджуваного концепту.

Ключові слова: метафора, концепт, концептуальна метафора, метафорична модель, фрейм.

Химинець Мирослава Дмитриевна,
кандидат филологических наук, Ужгородский национальный университет

МЕТАФОРИЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ АМЕРИКА В СОВРЕМЕННЫХ УКРАИНОЯЗЫЧНЫХ ГАЗЕТНЫХ ТЕКСТАХ

В статье исследуется роль концептуальной метафоры в актуализации концепта АМЕРИКА в украиноязычных газетных текстах. В частности, рассмотрены три фрейма – «Ментальные и психические признаки», «Эмоциональные признаки» и «Речевые признаки», которые вместе с другими формируют метафорическую модель «АМЕРИКА – это ЧЕЛОВЕК». Авторка делает вывод, что использование антропоморфной метафоры в описании США играет важную роль в объективации образных признаков исследуемого концепта.

Ключевые слова: метафора, концепт, концептуальная метафора, метафорическая модель, фрейм.

Myroslava Khymynets,
PhD of Philological Sciences, Uzhhorod National University

METAPHORIZATION OF THE CONCEPT AMERICA IN MODERN UKRAINIAN-LANGUAGE NEWSPAPER ARTICLES

The article is devoted to the research of conceptual metaphor as a means of foregrounding the concept of AMERICA in Ukrainian-language newspaper articles. The aim of the article is to research anthropomorphic metaphor in foregrounding the image-bearing component of the concept AMERICA. All-Ukrainian newspapers «Den» and «Dzerkalo Tyzhnia» served the source.

Introduction analyses the notions «language» and «culture», studies the issue of correlation and interdependence of these semiotic systems that are subject of inquiry of cultural linguistics. As far as this cross-disciplinary branch of science studies the national view of the world, this article dwells upon the main features and characteristics of the linguistic and conceptual view of the world that are directly interconnected and closely interrelated. One of the key notions cultural linguistics operates with is the concept. We understand this notion as a basic unit of culture objectified by language units of different levels.

The article focuses on the conceptual metaphor that serves the means of foregrounding the concept. Analysis of empirical material testified to the fact that authors of newspaper articles use personifying metaphor to present America as a person with some inherent human qualities. In particular, the USA has the ability to think, feel, and speak. This article concentrates on three frames – «Mental and psychic features», «Emotional characteristics» and «Characteristics of speech» that together with other frames form the metaphoric model «AMERICA is a PERSON».

The author of this scientific study comes to the conclusion that conceptual model is an important means of foregrounding the concept AMERICA, as far as it is characterized by clearness and intelligibility for the general public. The article also outlines the future prospect of further scientific researches.

Key words: metaphor, concept, conceptual metaphor, frame.

Поява нових міждисциплінарних течій і напрямків, які виникають на межі кількох наук і використовують їх теоретичний потенціал та методологію, відкриває нові можливості для дослідників. До таких наук належить і лінгвокультурологія, яка вивчає мову як невід'ємну частину культури й виразник ментальності народу [8, с. 8].

Ця міждисциплінарна галузь науки виникла у 90-их роках ХХ ст., однак витоки лінгвокультурології містяться в працях В. Гумбольдта, О. Потєбні та Е. Сепіра. Зокрема, В. Гумбольдт відзначав, що мова невіддільна від нації і виникає разом із нею. Тому вивчення національної своєрідності обов'язково повинно включати дослідження мови, бо в ній зафіксований національний характер народу [4, с. 303]. Цієї ж думки дотримувався і Е. Сепір, який уважав, що зміст мови нерозривно пов'язаний з культурою, адже мова в своїй лексиці більш або менш точно відображає культуру, яку обслуговує. До того ж історія мови та історія культури, на думку вченого, розвиваються паралельно [10, с. 194].

Цікавими є думки М. Толстого щодо питання взаємозв'язку і співвідношення мови й культури. Вчений вважає, що ці дві семіотичні системи можуть розглядатися як відношення цілого і частини. Мову можна сприймати як компонент або як знаряддя культури. Проте водночас мова автономна стосовно культури загалом і її можна вивчати окремо від культури або в порівнянні з нею, як із рівнозначним і рівноправним феноменом [11, с. 16].

У широкому значенні поняття «культура», що формувалося разом зі становленням і розвитком людського суспільства, позначає усе те, що твориться людиною, на відміну від того, що твориться природою [5, с. 10]. Однак, як зауважує Д. Будняк, не варто культуру зводити виключно до артефактів, бо, окрім створеного руками й розумом людини, це і спосіб суспільного поводження, що відбивається в народних звичаях, обрядах, ритуалах, в освяченому традиціями ставленні один до одного, у розумінні праці як творчості, мови як духу тощо [2, с. 11]. Тому ми погоджуємося з думкою В. Маслової про те, що мова тісно пов'язана з культурою: проростає в ній, розвивається в ній і виражає її, а також слугує засобом накопичення та зберігання культурно важливої інформації [8, сс. 9, 12].

На думку В. Красних, лінгвокультурологія як дисципліна, що вивчає відображення й фіксацію культури в мові й дискурсі, безпосередньо пов'язана з вивченням національної картини світу, яка є результатом взаємодії колективної мовної свідомості, реального світу і мови як засобу репрезентації знання про світ. Адже мова по-своєму концептуалізує та категоризує світ, вона «задає своїм носіям певну картину світу, до того ж кожна мова – свою» [6, сс. 12, 161].

Мова виступає найважливішим способом формування й існування знань людини про світ, а сукупність цих знань, зафіксованих у словах, складає мовну картину світу [8, с. 58]. Підґрунтям мовної картини світу є концептуальна картина, яка є більш масштабною, глобальною й більшою за обсягом порівняно з мовною, а також динамічнішою, адже змінюється під впливом нової інформації.

Мовна картина світу існує у вигляді значень мовних знаків, які утворюють сукупний семантичний простір мови, а концептуальна картина світу – у вигляді концептів, які формують концептосферу народу [9, с. 6]. Мовна і концептуальна картини світу безпосередньо пов'язані й перебувають у тісному взаємозв'язку: мовні одиниці забезпечують доступ до концептів, сукупність яких формує концептосферу певного народу. Зазначимо, що доступ до концепту забезпечує сукупність мовних одиниць різного рівня: слів, фразеологізмів, вільних словосполучень, речень, текстів, а також невербальних засобів [1, с. 28].

Концепти все частіше стають об'єктом дослідження українських мовознавців. Свідченням цього є велика кількість робіт, присвячених вивченню найрізноманітніших концептів із застосуванням різних методів та методик досліджень (О. Близнюк, Г. Вальчук, М. Васильєва, О. Журавська, В. Кравченко, Т. Мудраченко, Т. Печончик, Т. Сукаленко та ін.). Однак предметом наукових розвідок вітчизняних концептологів рідко стають топоніми. Саме тому виникла потреба звернутися до висвітлення вербалізації концепту *АМЕРИКА*. Зокрема, ця наукова розвідка присвячена концептуальній метафорі як засобу, що актуалізує образні ознаки досліджуваного концепту. Зазначимо, що наше розуміння концепту ґрунтується на його лінгвокультурологічній інтерпретації як базової одиниці культури, об'єктивованої різними мовними засобами. Джерельною базою слугували всеукраїнські газети «Дзеркало тижня» (ДТ) та «День» (Д).

Учення про метафору бере свій початок ще з праць Аристотеля, проте останнім часом науковий інтерес до неї тільки зростає. Це пов'язано з когнітивним підходом у лінгвістиці та розробкою Дж. Лакоффа і М. Джонсоном теорії концептуальної метафори. Ця теорія відштовхується від ідеї, що наша повсякденна мова засіяна «живими» метафорами, які «керують нашим мисленням, впорядковують сприйняту нами реальність, способи нашої поведінки у світі й контакти з людьми». Учені стверджують, що метафора пронизує усе наше повсякденне життя і проявляється не тільки в мові, але і в мисленні та діях [7, с. 387].

Згідно з цією теорією, в основі метафоризації лежить процес взаємодії між структурами знань двох концептуальних доменів – сфери джерела і сфери цілі. Сфера джерела – це конкретизовані знання, а сфера цілі – незрозумілі та менш визначені. Основою концептуальної метафори виступає лінгвокогнітивна операція мапування – накладання концептуальних елементів царини джерела на концептуальні елементи царини цілі. У результаті цього «висвітлюються» ті ознаки осмислюваного явища, що з погляду носіїв мови є істотними для його розуміння [3, с. 21].

Концептуальна метафора є продуктивним засобом актуалізації концепту. Проведений аналіз засвідчує те, що найчастіше в описі Америки використовуються антропоморфні метафори з метафоричною моделлю АМЕРИКА – це ЛЮДИНА, сфера-джерело якої – людський організм, а сфера-ціль – США (рідше – інші країни, вжиті в контексті з ними). Ця сфера найбільш знайома і близька людині, тому багато абстрактних і складних для розуміння понять завдяки концептуальній метафорі репрезентують в її термінах.

Застосовуючи метафору-персоніфікацію, автори газетних статей подають Америку як особу, якій притаманні певні людські якості. Зокрема, їй, подібно до людини, приписуються численні ментальні та психічні ознаки. До емоційних ознак належить притаманна людині здатність переживати різноманітні почуття. Америка на сторінках газети також наділена мовленнєвими ознаками – вмінням говорити. До прикладу, ми зафіксували три десятки дієслів, якими позначено процес мовлення. З огляду на це, ми виділили фрейми, які формують метафоричну модель «АМЕРИКА – це ЛЮДИНА». Розглянемо деякі з них.

Фрейм «Ментальні та психічні ознаки». У зафіксованих нами текстових фрагментах Америці приписуються не тільки тілесні, але й ментальні та психічні ознаки. Зокрема, вона наділяється здатністю *вивчати, думати, пам'ятати (забувати), (не) розуміти* і т.ін., напр.: «*США взагалі не дуже розуміють, як їм поводитися з Україною... Економічні успіхи в США бачать і відзначають, але помічають і політичні проблеми... При цьому США розуміють, що займати винятково вичікувальну позицію принаймні недалекоглядно*» [ДТ, № 39 (464), с. 3]. А також *усвідомлюють*, напр.: «*Крім того, США усвідомлюють, що поставки зброї Тайваню, швидше, мають значення моральної підтримки для влади острова, ніж реально зміцнюють його оборону*» [ДТ, № 1, с. 6], та *вірять*, напр.: «*Але США свято та безпідставно вірять у те, що, вкидаючи у світову економіку сотні мільярдів доларів, вони роблять цей світ кращим*» [ДТ, № 9 (57), с. 7].

Також держави, подібно до людей, можуть *вважати/не вважати, вбачати, доходити висновку*, напр.: «*Сполучені Штати вважають, що кожна країна вправі сама регулювати біотехнологічну продукцію таким чином, щоб споживачі довіряли своїм власним контролюючим і регулюючим структурам*» [ДТ, № 48 (372), с. 13]. До того ж робити передбачення, напр.: «*Нарешті, розширення НАТО та ЄС оживило ідеї атлантизму – як і передбачали свого часу США й Великобританія*» [ДТ, № 14 (439), с. 5].

Дуже часто у газетних статтях йдеться про досвід США, напр.: «*Досвід, набутий Сполученими Штатами у сфері розвитку корпоративного права, ... заслуговує на ретельне вивчення*» [ДТ, № 1 (630), с. 6]. Оскільки Штати завжди прагнуть бути на крок попереду, тому й інші країни наслідують їхній приклад, напр.: «*У західних країнах «платить той, хто забруднює». Оскільки для України така проблема нова, варто звернутися до досвіду першопроходців – США, Японії*» [ДТ, № 20 (445), с. 15]. А вже з досвідом приходять і мудрість, напр.: «*З винятковою політичною мудрістю США вирішили, що треба допомогти навіть колишнім ворогам, зокрема Німеччині та Італії: бідні країни не можуть бути цікавими торговельними партнерами*» [ДТ, № 5 (584), с. 12].

США, подібно до людей, мають певну мету, нав'язливу ідею, плани, прагнення, цілі, стратегії, напр.: «*Дипломатична та військова стратегія США нині зосереджені на тому, щоб переконати Росію та Пакистан взяти «в кільце» Афганістан з півдня та півночі, написала газета*» [ДТ, № 166 від 15.09.2001 р.].

Однак найчастіше – наміри, напр.: «*Ми, комуністи Румунії, рішуче виступаємо за відновлення Радянського Союзу в його старих кордонах тому, що тільки ця держава може протистояти Сполученим Штатам, – заявляє один із лідерів РКП О. Пантазі. – Наша партія давно звернула увагу на агресивні наміри США, спрямовані на розширення НАТО...*» [ДТ, № 47 (422), с. 21].

У своїх діях Штати керуються національними пріоритетами, напр.: «*Звичайно, копіювати американську модель не можна, тому, що США мають зовсім інші, порівняно з Україною, національні пріоритети, ресурси і засоби*» [ДТ, № 2 (530), с. 14], та відстоюють власні інтереси – життєві, економічні, національні, стратегічні, які задовольняють їхні потреби, прагнення, напр.: «*Про це свідчить заява Посольства Америки у Каїрі (найбільшого американського Посольства Америки у світі), у якій висловлюється вдячність уряду та населенню Єгипту за їхню підтримку у цей трагічний час та чітко вказується, що не існує жодних ворогів загроз інтересам Сполучених Штатів у Єгипті*» [ДТ, № 166 від 15.09.2001 р.], а також бажання, напр.: «*А взагалі я вважаю, що ця війна пов'язана із бажанням США зберегти за чужий рахунок американський спосіб життя*» [ДТ, № 11 (436), с. 6].

Америка може проявляти або ж втрачати свій інтерес та увагу до певних країн, напр.: «*На жаль, свідомо чи несвідомо, за останніх п'ять років наша влада зробила все можливе й неможливе для того, аби США втратили до України інтерес, більше того – Вашингтон від нас утолмився, тому жодних кроків у наш бік американці не робитимуть, а діалог розпочнеться тільки після того, як Україна отримає нового президента*» [ДТ, № 28 (756), с. 10]. До того ж, у наведеному текстовому фрагменті американська столиця також наділена тілесними ознаками – відчуттям утоми.

Сполучені Штати Америки – це успішна країна за багатьма показниками, тому часто у зафіксованих текстових фрагментах актуалізується така ознака, як перемога та успіх, зокрема воєнний, економічний, науковий, напр.: «*Лише успіхи США можна частково пояснити наявністю верстата для друку доларів і можливістю купівлі на них наукових і конструкторських талантів за кордоном*» [ДТ, № 39 (363), с. 12]. Або, напр.: «*На думку експертів, Сирія є просто ідеальним об'єктом для нападу США, натхненних відносно легкою перемогою в Іраку*» [ДТ, № 15 (440), с. 5].

Держави уважно стежать за діями та поведінкою одна одної, щоб не втратити жодної нагоди посилити свій вплив у світі або певних регіонах, особливо це стосується країн-лідерів. Тому в газетних текстах об'єктивується така ознака, як увага, напр.: «*Водночас простежується прагнення Москви скористатися імовірним послабленням можливості Сполучених Штатів у 2008 році приділяти багато уваги врегулюванню палестинсько-ізраїльського конфлікту для посилення свого впливу на країни арабського світу*» [ДТ, № 50 (679), с. 5].

Як бачимо, між великими державами постійно ведеться боротьба за сфери впливу. Америка прагне мати всіх у полі зору, однак намагається триматися на дистанції, напр.: «*Незважаючи на періодичні іноземні втручання та великий міжнародний вплив Америки, вона не використовує своїх збройних сил для забезпечення прямого і безперервного контролю за внутрішніми справами зарубіжних країн*» [ДТ, № 2 (530), с. 6]. Проте деякі країни самі прагнуть привернути увагу й інтерес Америки та не поспішають вийти зі сфери її впливу, напр.: «*Цікава ситуація: країни, яким було офіційно запропоновано стати членами ЄС, майже повним складом увійшли в американську коаліцію. І це при тому, що, наприклад, в економіку Угорщини та Польщі зроблено багатомільярдні німецькі й французькі інвестиції. Схоже, ці держави, попри географічний, культурний та економічний зв'язок із Європою, залишаються у сфері впливу США*» [ДТ, № 11 (436), с. 5], а навіть навпаки, напр.: «*Своєю діяльністю Іран прагне покращити імідж, щоб уникнути посилення санкцій, послабити глобальний вплив Америки та ще більше закріпитися на «задньому дворі» Сполучених Штатів*» [ДТ, № 1 (49), с. 5].

Америка також – країна, що має власне бачення та ставлення до подій і речей, а також позицію – жорстку, зрозумілу, об'єктивну, слабку, напр.: «*Як розповів агентству Ассошіейтед прес представник Білого дому, протиріччя між позиціями США та Росії з цього питання не повинні призвести до зливу переговорів і, ймовірно, зводяться до розбіжностей про процедури моніторингу й верифікації ядерних арсеналів двох країн*» [ДТ, № 34 від 26.02.2010 р.].

І хоча США не завжди займають чітку позицію, однак залишаються відданими своїм принципам, напр.: «*Америка в окремих випадках наразі не має чіткої принципової позиції. На практиці це не означає, що Америка зраджує певні принципи, – вона лише намагається не акцентувати на цьому свою увагу*» [ДТ, № 45 (825), с. 5].

У газетних текстах актуалізується така ознака Америки, як здатність самостійно приймати рішення й при цьому не завжди зважати на думку інших держав, напр.: «*Рішення США про розміщення на території ЄС компонентів національної системи протиракетної оборони (National Missile Defense (NMD/ПРО), прийняте в односторонньому порядку й узгоджене на двосторонньому рівні з Польщею та Чехією, але без узгодження з європейськими партнерами по НАТО, яскраве свідчення цього...*» [ДТ, № 11 (690), с. 5]. Також вона зображується на сторінках газет мужньою та здатною проявляти власну ініціативу, напр.: «*Ці історичні та культурні зв'язки України з Росією – незважаючи на всю їхню амбівалентність – виявляють себе у відторгненні ідеї вступу до НАТО більшістю населення, яке сприймає нову хвилю розширення НАТО на Схід як геостратегічну ініціативу США, спрямовану проти Росії*» [ДТ, № 11 (690), с. 5].

Зафіксовані текстові фрагменти засвідчують те, що на сторінках українських газет актуалізуються такі ознаки США, як філософія поведінки, стратегія, а також ідеологія, напр.: «*Філософією поведінки США може стати суміш традиційної демократії і диктату військово-промислового комплексу*» [ДТ, № 34 (459), с. 4]; *настрій*, напр.: «*Слідкуючи за подіями в*

Центральній Азії, мусульмани переконуються у войовничих настроях США, котрі для зміни ситуації в регіоні покладаються лише на військову силу» [5, № 39 (414), с. 5].

На нашу думку, актуалізація вказаних вище ментальних та психічних ознак передає суб'єктивне ставлення автора публікації або редакції до Америки і, викликаючи позитивні або негативні емоції в читача, формує у його свідомості певний образ цієї держави.

Фрейм «Емоційні ознаки». Америка як жива істота наділена людськими рисами характеру та здатна переживати різноманітні почуття. Вони можуть бути як позитивними, так і негативними. Зокрема, ми зафіксували такі:

1) задоволеність собою, напр.: «США задоволені тим, що Верховна Рада схвалила відправлення РХБ-батальйону в Перську затоку» [ДТ, № 11 (436), с. 5];

2) зацікавленість, напр.: «Деякі російські експерти переконані, що США зацікавлені не в зниженні цін на нафту, а навіль у їх підвищенні – до певного регульованого рівня» [ДТ, № 11 (436), с. 6];

3) рішучість, напр.: «Ці вторгнення мали на меті нанесення Німеччиною потужного удару, щоб перемогти ворога, знищивши потенціал США з виробництва життєво важливої бойової техніки та її транспортування на поля битв у Європі, викликавши страх у цивільного населення та зловивши рішучість Сполучених Штатів» [ДТ, № 10 (385), с. 23];

4) повагу/пошану, напр.: «Робін Гуд навпаки, який відібрав гроші у бідних і віддав їх багатим, а також змусив країну жити в борг» і «людина, яка повернула Америці повагу до самої себе» [ДТ, № 22 (550), с. 19].

5) гнів/милість: «США перемінили дворічний гнів на милість після того, як Кучма – головний винуватець їхнього гніву – сформував і продав підтримку Україною частини позицій американців щодо Іраку» [ДТ, № 28 (453), с. 4];

6) обуреність, напр.: «Сьогодні Сполучені Штати як країна почуваються непохитними і такими, що піддалися небезпеці, обуреними й не зрозумілими» [ДТ, № 14 (439), с. 5];

7) страх, побоювання, паніка, напр.: «Страх перед другим Іраном змушує Сполучені Штати шукати союзників, які б своєю присутністю в Іраку могли зменшити розпал пристрастей» [ДТ, № 20 (445), с. 5]. Або: «Тому не дивно, що США всерйоз побоюються початку в Іраку справжньої хвилі терактів проти американських збройних сил, котрі мають у своєму розпорядженні досконалішу зброю й технології» [ДТ, № 13 (438), с. 5];

8) слабкість, напр.: «Сьогодні ж американське керівництво подає не зовсім правильні сигнали радикальним ісламістам, що їх вони схильні сприймати як слабкість Сполучених Штатів» [ДТ, № 25 (805), с. 5];

9) стривоженість, напр.: «Штати, за даними «Дзеркала тижня», дуже стривожені стратегічними наслідками україно-російських домовленостей» [ДТ, № 2 (581), с. 4];

10) стурбованість, напр.: «Більше того, стурбованість США зв'язком Саудівської Аравії з подіями 11 вересня з першого погляду стала елементом «нової енергетичної стратегії» Буша, що у тому числі передбачає партнерство з Росією в енергетичній сфері» [ДТ, № 41 (466), с. 6].

Емоції людини залежать і від її фізичного стану. Такі відчуття, як біль, втома, безумовно, впливають і на психічний стан, напр.: «Переживши біль і відчувши страх, Америка вперше зрозуміла, що її територія вразлива і, таким чином, саме поняття «вразливості» має до неї такий самий стосунок, як і до інших країн» [ДТ, № 10 (435), с. 1]. Або: «Ім байдуже, що Америка елементарно втомилася бути світовим поліцейським, а американські громадяни втомилася подорожувати світом інкогніто, маскуючись під канадців, аби, боронь боже, не потрапити на очі якомусь розлюченому родичеві в'язні тюрми Гуантанамо» [ДТ, № 28 (756), с. 5].

Фрейм «Мовленнєві ознаки». Мовлення, як і свідомість, є виключно видом діяльності людини, який характеризується особливою складністю. Під час метафоризації концепту Сполученим Штатам приписується вміння говорити та різноманітні сценарії мовлення. Ми зафіксували текстові фрагменти, у яких США виконують різні мовленнєві акти, зокрема, вони: висловлюють/висловлюються, відповідають, диктують, домовляються, закликають, запевняють, заявляють, звинувачують, заперечують, кажуть, називають, намагаються умовити/довести, напівнатяками лякають, наполягають, натякають, обговорюють, обіцяють, оголошують, переконують, пояснюють, просять, розмовляють, сваряться, скаржаться, спілкуються, стверджують.

Напр.: «Але чи економічна ефективність і прибуток, ці стовпи ринкової економіки, є такими важливими, щоб реорганізувати аграрне виробництво на засадах корпорації та латифундії? Спочатку Європа, а тепер вже й США все сміливіше стверджують – ні» [Д, № 90 від 30.05.2009 р.].

Однак найчастіше Америці приписуються такі мовленнєві ознаки, як здатність заявляти, казати, оголошувати. Напр.: «Відразу ж після того як Сполучені Штати голосно заявили, що проведена їхніми фахівцями експертиза фрагмента плівки Мельниченка... довела автентичність цього запису, і, отже, США тепер відомо: український лідер давав «добро» на продаж високотехнологічної зброї до країни, котра знаходиться під санкціями ООН» [ДТ, № 39 (414), с. 5].

Або, напр.: «У відповідь ЄС і США кажуть, що такі конкурентоспроможні країни, як Бразилія, не повинні отримувати вигоду від спеціальних пільг, встановлених для фермерів із найбідніших країн» [ДТ, № 35 (460), с. 12]. Однак інколи Америка може й змовчати, напр.: «Промовчали і США, у яких переважання у взаєминах із Росією явно затяглося» [ДТ, № 10 (790), с. 6].

Аналіз зібраних текстових фрагментів засвідчує, що концептуальна метафора є продуктивним засобом актуалізації різних ознак концепту АМЕРИКА. В українськомовних газетних статтях найбільш частотною є антропоморфна метафора, оскільки відзначається наочністю й доступністю для сприйняття широкою аудиторією. Крім цього, використання антропоморфної метафори дає змогу авторам формувати певний образ цієї країни і таким чином впливати на думку читачів. Як бачимо, автори публікацій, описуючи США, наділяють їх такими людськими рисами, як здатність думати, відчувати і говорити.

Однак у статті ми представили лише частину зафіксованих концептуальних метафор, які на сторінках українськомовних газет формують антропоморфний образ Америки. Тому перспективним, на наш погляд, є подальше дослідження концептуальної метафори та її ролі в об'єктивності концептів.

Література:

1. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика : Курс лекций по английской филологии. Тамбов : Изд. Тамб. ун-та, 2001. 123 с.
2. Будняк Д. Тріада : етнос – мова – культура слов'ян. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2003. 130 с.
3. Васильєва М. О. Метафорична вербалізація концепту *ПОЛІТИКА* крізь призму концептуальної царини *КУХНЯ* (на матеріалі сучасного англомовного масмедійного дискурсу). *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2009. № 848. Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. Вип. 58. С. 20–24.
4. Гумбольдт, фон В. Избранные труды по языкознанию ; пер. с нем. / Общ. ред. Г. В. Рамишвили ; Послесл. А. В. Гульги и В. А. Звягинцева. М. : Прогресс, 2000. 400 с.
5. Кононенко В. Українська лінгвокультурологія. Київ : Вища школа, 2008. 328 с.
6. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика и лінгвокультура: Курс лекцій. Москва : Гнозис, 2002. 284 с.
7. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем ; перевод с английского Н. В. Перцова. *Теория метафоры : Сборник* / Вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой ; общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. М. : Прогресс, 1990. С. 387–415.
8. Маслова В. А. Лінгвокультурологія : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М. : Академия, 2001. 208 с.
9. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. М. : АСТ : Восток – Запад, 2007. 314 (6) с.
10. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии ; пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. А. Е. Кибрика. Москва : «Прогресс», «Универс», 1993. 656 с.
11. Толстой Н. И. Язык и народная культура. Очерки по славянской мифологии и этнолінгвістике. Изд. 2-е, испр. М. : Издательство «Индрик», 1995. 512 с.